

HRVATSKA GLAGOLJICA

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice
godišće IV | broj 41 | travanj 2019.

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Pred vama je novi broj *Novosti* – elektroničkog biltena koji ste, koliko znam, s veseljem primali i rado čitali. Radila sam ga s voljom i ulagala puno truda da doznam što više vijesti i podijelim ih sa svim prijateljima glagoljice. Četrdesetak objavljenih brojeva možda nije puno, ali uz redovan posao, obiteljske obveze i tajničke aktivnosti u Društvu prijatelja glagoljice, stvaranje *Novosti* ponekad je bilo jako naporno. Potreban je kraći odmor, a vrijeme će pokazati kada će *Novosti* nastaviti s izlaženjem.

Osvrt na minule događaje

Zahvaljujući činjenici da je od ove godine Republika Hrvatska bogatija za još jedan važan spomendan, *Dan hrvatske glagoljice i glagoljaštva*, na prvi hrvatski glagoljski blagdan u crkvi sv. Lucije u Jurandvoru razmotana je listina s glagoljicom ispisanim stihovima pjesme o piru Frana Frankopana. Dva člana Društva prijatelja glagoljice iz Slovenije, Peter Zajšek i Arne Marjan Mavčič, inicirali su ideju o povelji. Nju je na pergameni od srneće kože izradila poznata slovenska kaligrafinja Damjana Škantar.

Listinu su darovali udruzi *Krčki knezovi Frankopani* koja je prošle godine obilježila 900. obljetnicu prvog spomena glasovite krčke i hrvatske plemenitaške obitelji, ali i desetu obljetnicu svoga postojanja i rada na očuvanju i promicanju važnog dijela identiteta otoka Krka.

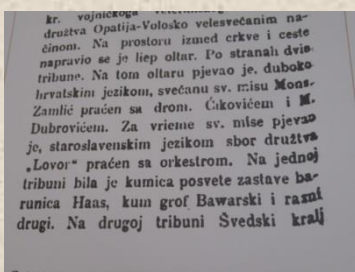
U prvome Danu hrvatske glagoljice i glagoljaštva Društvo prijatelja glagoljice održalo je svoju godišnju skupštinu i tom prilikom dobilo novu počasnu članicu, mr. sc. Narcisu Potežicu, jednu od osnivača Društva i njegovu bivšu predsjednicu. Novi član Stručnog vijeća je mr. sc. Zvonimir Brusač, svećenik, franjevac trećoredac glagoljaš koji obavlja dužnost provincijskog tajnika te službe provincijskog vijećnika i vikara Samostana sv. Franje Ksaverskog u Zagrebu. DPG sada ima 24 počasna člana, a prvi je počasnim članom postao akademik Eduard Hercigonja

Mješoviti pjevački zbor *Baščina* sudjelovao je na pjevanoj glagoljaškoj misi u nedjelju, 3. ožujka, u crkvi sv. Franje Ksaverskoga u Zagrebu s misnim napjevima iz Biograda na Moru i okolice.

Dopredsjednik Hrvatske manjinske samouprave u mađarskome gradu Šopronu i istraživač povijesti Hrvata u Mađarskoj, Franjo Pajrić / Ferenc Payrits, zajedno s Davorom Velnićem te Vladimirom Markovom u ulozi domaćina, predstavio je 3. ožujka u frankopankoj utvrdi Kaštel Grobnik dvojezičnu knjigu *Glagoljica magično pismo / Glagolyca a mágicus írás*. Agilna Čakavska katedra Šopron jedina je čakavska katedra izvan Hrvatske.

Dan hrvatske glagoljice i glagoljaštva doveo je glagoljicu i na radijske valove. Hrvatski katolički radio u suradnji s donedavnim predsjednikom Matice hrvatske, akademikom Stjepanom Damjanovićem, tim je povodom pokrenuo novi serijal *Gdo knjige počtuje da je knjigami počtovan / Neka knjige poštuju onoga koji njih poštuje: crtice o hrvatskom glagoljaštvu*. Akademik Damjanović će u 28 nastavaka, jednostavnim jezikom, prihvatljivim širem slušateljstvu, govoriti o hrvatskoj kulturi ostvorenoj glagoljčkim pismom. Sve emisije zajedno čine cjelinu koja govori o hrvatskoj glagoljaškoj tradiciji, ali svaka od njih može biti i izdvojena cjelina. Serijal je započeo 6. ožujka na Čistu srijedu (Pepelnicu), a emitira se svakoga dana, osim subote i nedjelje, u 19.30 sati na Hrvatskom katoličkom radiju. Sve emisije prati i feljton na portalu Hrvatske katoličke mreže te se može pročitati na poveznici: <https://hkm.hr/kategorije/feljton-o-hrvatskoj-glagoljici>.

U Umjetničkom paviljonu Šporer u Opatiji od konca siječnja traje izložba pod nazivom *Bio jednom jedan car* na temu posjeta okrunjenih glava ovome gradu. Među njima najčešće je dolazio austrijski car Franjo Josip, čak tri puta, a tijekom drugog posjeta 1904. godine ugostio je švedsko-norveškog kralja Oskara II. Tom prilikom održana je sveta misa na kojoj je zbor mjesnog pjevačko-tamburaškog društva *Lovor* pjevao na staroslavenskom jeziku. Da su glagoljaško pjevanje slušali i vladari potvrđuje izložena fotokopija stranice iz časopisa *Naša sloga* od 8. travnja 1904. godine. Zahvaljujemo gđi. Narcisi Potežici na ovoj zanimljivoj vijesti.

U sklopu redovnih mjesečnih tribina Društva, u srijedu, 13. ožujka, u prostoru Nadbiskupijskog pastoralnog instituta u Zagrebu, doc. dr. sc. Tomislav Galović s Filozofskog fakulteta u Zagrebu održao je predavanje pod nazivom *Pola stoljeća znanstvenoga rada. Franjevac i povjesničar umjetnosti Anđelko Badurina*. Osim upoznavanja nazočnih sa životom i radom navedenog svećenika, koji je bio vrstan znalac srednjovjekovne povijesti umjetnosti, posebice iluminacija srednjovjekovnih rukopisa, naglasak je stavljen na njegovo istraživanje hrvatskoga glagoljaštva u okviru franjevačkog Trećeg reda. Posebnu toplinu predavanju dalo je višegodišnje prijateljstvo predavača i fra. Anđelka Badurine. Zahvaljujući tome imali smo uvid i u niz osobnih dokumenata fra. Anđelka: od školskih svjedodžbi, diploma, obiteljskih fotografija, sve do zahvalnice koju mu je Društvo prijatelja glagoljice uručilo 2003. godine proglašivši ga svojim počasnim članom.

Društvo Krčana i prijatelja otoka Krka održalo je u zgradi Matice hrvatske u Zagrebu dana 18. ožujka svoju VIII. redovnu skupštinu koja je imala i karakter izborne skupštine. Čestitamo našim prijateljima *Krčanima* na kvalitetnom radu i želimo uspješnu realizaciju svih planova zacrtanih za tekuću godinu.

U srijedu, 20. ožujka na FER-u je počeo dvadeset i osmi korizmeno-uskrсни tečaj glagoljice koji iz godine u godinu, već 28. put zaredom, vodi prof. Vladimir Čepulić. Na tečaju koji se nastavlja u narednih pet tjedana, u ukupnom trajanju od 12 sati, učiti će se glagoljsko pismo i čitati tekstovi Muke i Uskrsnuća po sv. Ivanu iz prve hrvatske tiskane knjige, glagoljskoga misala iz 1483. godine. Prvi dio tečaja koji se odnosi na učenje čitanja i pisanja glagoljskih slova održao je prof. Žubrinić, predsjednik Društva. Cijena tečaja, u koju su uključeni i nastavni materijali, iznosi 50 kuna, a za učenike, studente i umirovljenike 30 kuna. Sav prihod tečaja namijenjen je Caritasu.

Međunarodni dan boja tradicionalno se obilježava na prvi dan proljeća, odnosno na ekvinocij kada dan i noć jednako traju. To simbolizira komplementarnu prirodu svjetlosti i tame, svjetla i sjene. Cjelodnevni program koji se sastojao od znanstveno-stručnog simpozija, izložbe posvećene boji te radionice za djecu i odrasle pod nazivom *Boja i materijali*, održan je u Tehničkom muzeju Nikola Tesla. Pokretač proslave je Hrvatska udruga za boje (HUBO), koju je utemeljila prof. dr. sc. Ana Marija Grancarić, članica DPG-a. Jedna od sudionica programa bila je Snježana Božić, također članica Društva, koja je izložila svoje radove s elementima glagoljice.

Matica hrvatska - Ogranak Jelenje organizator je tradicionalne manifestacije *Šimčevi dani*, posvećene mons. Josipu Šimcu, rođenome 1939. godine u Donjem Jelenju, umrlom u Voloskom 2013. godine. Svojim djelovanjem velečasni Šimac dao je veliki doprinos razvoju grobničkoga i liburnijskoga kraja. U sklopu navedene manifestacije predavanje pod nazivom *Glagoljica na Grobnišćini* održala je dana 23. ožujka naša vrijedna članica iz Rijeke, gospođa Ljubica Štambuk.

Nadam se da ste se čitajući uvodnik barem malo rastužili, možda i zabrinuli...ali nisam mogla preskočiti *prvoaprilsku* šalu. Urednica ne odustaje tako lako. Iduće Novosti očekujte kao i obično, prvoga u mjesecu.

Najava predstojećih događanja

Mješoviti pjevački zbor *Baščina* pjevat će na glagoljaškoj misi na Cvjetnu nedjelju, 14. travnja oko 17 sati, nakon Križnog puta, u crkvi sv. Franje Ksaverskoga, u Jandrićevoj 21 u Zagrebu.

U sklopu redovnih mjesečnih tribina Društva u srijedu, 10. travnja u 19 sati u Dvorani II Nadbiskupijskog pastoralnog instituta, Kaptol 29 a u Zagrebu, gostuje mag. art. Majda Begić-Jarić iz Hrvatskog restauratorskog zavoda s temom: *Konzervatorsko-restauratorski zahvati na papiru i pergameni*. Ulaz je slobodan i svi ste dobrodošli.

Glagoljica gdje je (ne)očekujemo

Zbog obilja događanja oko Dana hrvatske glagoljice i glagoljaštva, u prošlom broju smo izostavili rubriku *Glagoljica gdje je (ne) očekujemo*, pa ćemo sada to nadoknaditi.

Što povezuje prvi Dan hrvatske glagoljice i posljednje počivalište akademika Branka Fučića? Zubarska bušilica u sigurnoj ruci g. Petera Zajšeka iz Slovenije. Kamen s Rajske ceste u Malinskoj nosi nadnevak i naziv predmetnog spomendana, a na grobu akademika Fučića je u kamenu urezano ime pokojnika. Tvorac oba natpisa je po struci stomatolog, a razvio je posebnu

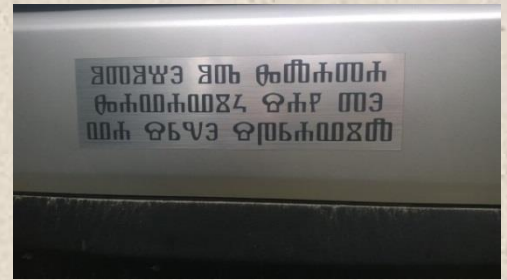

tehniku bušenja i brušenja kamena zubarskim alatima.

Ne znamo tko je motorist-glagoljaš koji marku svog motora Harley Davidson ima napisanu glagoljicom, a rado bismo ga upoznali. Zahvaljujemo našoj članici Miri Lekić-Knežević na poslanoj fotografiji.

Ali zato znamo članove Društva koji su dali napraviti ovakve naljepnice za svoje automobile: to su naši slovenski prijatelji, Arne i Peter s početka ovih Novosti. Tekst se odnosi na otok Krk i glasi: *Otoče od zlata zavavik san te va srce spravil.*

Američka međunarodna škola u Zagrebu utemeljena je prije više od 60 godina, a odnedavno ima sjedište u velebnom kampusu blizu Bundeka. Današnji ravnatelj škole, prof. Paul Buckley, svojevremeno je kao turist posjetio Aleju glagoljaša koja spaja Roč i Hum u sjevernoj Istri i shvatio značenje glagoljice za hrvatski narod. U desni zid na ulazu u školu dao je ugravirati četiri glagoljska slova **rhxwpa**, kraticu za American International School of Zagreb. Upravo uvjerenje u vrijednost glagoljice kao hrvatske baštine ponukalo ga je da njome označi ovu renomiranu školu. Na ovu temu nam piše i gospođa Ljiljana Troskot, članica Društva, i završava: *Zahvaljujem prof. Žubriniću, predsjedniku DPG-a na kratkoj obavijesti o tom glagoljičkom natpisu koja me ponukala da odem tamo i budem sretna jer su*

i stranci prepoznali važnost i vrijednost glagoljice. Moje oduševljenje i zahvalnost za takvo poštovanje prema hrvatskoj baštini ponukalo je ravnatelja škole da nas snimi i da se s nama veseli. Rekao je da smo dobro došle i da će nam rado poslati promidžbene letke o školi kad budu gotovi. Hvala gospođi Troskot što je s nama podijelila svoj doživljaj.

Članica Društva, gđa. Zdenka Ljubešić Nikšić *prišapnula* nam je o postojanju jedne krsne haljinice. Tako smo doznali predivnu i dirljivu priču o prijateljstvu, ljubavi prema hrvatskoj baštini i bebi koja će prvi sakrament primiti u haljinici izvezenoj glagoljicom.

Haljinicu je napravila još jedna članica Društva zlatnih ruku, gđa. Vlasta Petrač, a njeno pismo donosim s manjim kraćenjem: *Moja prijateljica i naša članica Josipa Štrucl postala je po treći put baka pred nekih mjesec dana, a unučica se zove Dora Lucija. U to sam vrijeme pokušavala sašiti haljinicu (a inače ne znam šivati) koju sam namjeravala Josipi za njenu unučicu. Ideja kako bi trebala izgledati je moja, ali nisam znala izvesti do kraja i ipak sam završila kod šnajderice. Ja sam je ukrasila glagoljskim slovima. Namijenjena je maloj princezi za krštenje.*

Josipa i ja smo zaljubljene u glagoljicu. Učlanile smo se u DPG, gdje smo se oduševile gosp. Žubrinićem, našim akademikima i mnogim vrijednim ljudima kojima je širenje saznanja o našoj povijesti na srcu, koji ulažu silni trud da privuku pažnju naroda na naše kulturne vrijednosti koje su značajne u svjetskim razmjerima, a kod nas nisu dovoljno poznate ni cijenjene.

Razmišljajući kako mogu i sama doprinijeti popularizaciji glagoljice, zaključila sam da bi dobro došlo njeno pojavljivanje u običnim upotrebnim stvarima u životu, pa sam tako napravila paprenjake sa glagoljičnim slovima, likere koje sama radim ukrasila sam početnim glagoljskim slovom, svojima u obitelji sam našla ime na majice, a evo i krsne haljinice. Ne čini se puno, ali mene veseli, a nadam se i one koje obrađujem takvim poklonom.

Vrlo cijenim rad ovog našeg društva i svjesna sam njegove vrijednosti i značaja za našu kulturu i još više za podizanje svijesti našeg naroda o vlastitoj vrijednosti, koja se posljednjih desetljeća sustavno potire djelovanjem medija pa i političkih čimbenika. Uvjerenam sam da smo kao narod sposobni oduprijeti se ovom odnarođivanju koje je na djelu, između ostalog i osvježujući našu vrijednu povijest i osvježujući uspomene na mnoge već zaboravljene i vrijedne ljude koji su srcem radili na očuvanju našeg identiteta, stvarajući poticaje današnjim generacijama da i oni doprinesu svojim djelima istom cilju.

Do idućeg broja srdačno vas pozdravlja Uredništvo Novosti, želeći Vam mir i dobro.

IMPRESSUM

Мирна Липовац, уредница

Ален Милковић, проф., лектор

Слово

DRUŠTVO PRIJATELJA GLAGOLJICE

E-adresa: drustvoprijateljlaglagoljice@gmail.com

Слово и историја | ДРУШТВО ПРИЈАТЕЛЈА ГЛАГОЛЈИЦЕ

Web adresa: <http://www.croatianhistory.net/glagoljica/novosti/mirna.html>